

Sygn. akt VU 1082/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant st. sekr. sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 30 września 2016 r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy Z. P. prawo do emerytury od dnia (...) 2016 roku;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawcy Z. P. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VU 1082/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 września 2016 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy Z. P. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji podał, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 25 lat. Ponadto organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie wykazał 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu ZUS wskazał, że do okresów zatrudnienia w gospodarstwie rolnym nie zaliczono okresu od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku, gdy wnioskodawca był uczniem nauki zawodu w Spółdzielni Pracy (...), od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku, gdy był on uczniem nauki zawodu w Zakładzie (...) prowadzonym przez J. S. oraz od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku, gdy pracował w Zakładzie (...) prowadzonym przez Z. C., nie będąc z tego tytułu zgłoszony do ubezpieczenia.

Natomiast do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach ZUS nie zaliczył okresów: od dnia 5 października 1981 roku do dnia 31 lipca 1987 roku oraz od dnia 19 kwietnia 1993 roku do dnia 5 października 1993 roku w (...) S.A., ponieważ stanowiska przepuszczacz podkładki i przepuszczacz tkanin nie znajdują potwierdzenia w zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku. Ponadto organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 sierpnia 1987 roku do dnia 8 stycznia 1993 roku w (...) Zakład (...) w S.,

ponieważ świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach zawiera nieprawidłowości formalne – brak jest mianowicie wskazania charakteru pracy oraz punktu z zarządzenia potwierdzającego stanowisko pracy.

W odwołaniu z dnia 7 listopada 2016 roku Z. P., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury. Wskazał, że do okresów ubezpieczenia wnioskodawcy powinny być zaliczone okresy:

- od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku, od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku i od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców,

- od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku z tytułu pracy wykonywanej w Zakładzie (...) prowadzonym przez Z. C..

Ponadto pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresów:

- od dnia 5 października 1981 roku do dnia 31 lipca 1987 roku i od dnia 19 kwietnia 1993 roku do dnia 5 października 1993 roku w (...) S.A.,

- od dnia 1 sierpnia 1987 roku do dnia 8 stycznia 1993 roku w (...) Zakładzie (...) w S..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. ZUS wskazał, że po ponownym przeanalizowaniu dokumentacji złożonej przez ubezpieczonego zaliczył do okresów składkowych okres od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku, w którym to był on zatrudniony w Zakładzie (...) prowadzonym przez Z. C., jednakże okresy składkowe i nieskładkowe wnioskodawcy, a także staż pracy w warunkach szczególnych nadal nie są wystarczające. Ponadto organ wskazał, że nie zaliczył wnioskodawcy do okresu składkowego okresu dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku, gdy wnioskodawca był uczniem nauki zawodu w Spółdzielni Pracy (...), ponieważ wpis w legitymacji ubezpieczeniowej co do daty końcowej zatrudnienia jest poprawiony i nie ma nazwiska osoby dokonującej wpisu. Jednocześnie okres ten nie został zaliczony do okresu uzupełniającego, ponieważ wnioskodawca był wówczas uczniem nauki zawodu w ww. Spółdzielni. Natomiast okres od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku zaliczony został jako składkowy, stąd żądanie zaliczenia go do okresu pracy w gospodarstwie rolnym jest niezasadne.

Na rozprawie w dniu 10 maja 2017 roku pełnomocnik odwołującego wniósł o zaliczenie do stażu pracy wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 7 sierpnia 1972 roku jedynie do dnia 31 stycznia 1974 roku, ale tylko w sytuacji, jeżeli organ rentowy zaliczył jako składkowe okresy od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku i od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku. Ponadto pełnomocnik wskazał, że w razie uwzględnienia przez ZUS jako składkowego okresu od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku, nie wnosi o jego zaliczenie.

W piśmie procesowym z dnia 2 czerwca 2017 roku ZUS podał, że ostatecznie nie zaliczył do okresów składkowych wnioskodawcy okresu od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku, z tego względu, że odwołujący nie został zgłoszony do ubezpieczenia przez pracodawcę. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że zaliczyłby do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w (...) (...) od dnia 1 sierpnia 1987 roku do dnia 8 stycznia 1993 roku, gdyby odwołujący przedłożył oryginał świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych w Oddziale ZUS.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. P. urodził się w dniu (...).

(okoliczność niesporna)

W dniu 9 września 2016 roku złożył wniosek o emeryturę podnosząc, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i wnosi o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 akt emerytalnych)

Zaskarżoną decyzją z dnia 30 września 2016 roku, znak (...) ZUS odmówił Z. P. prawa do emerytury. ZUS uznał, że wnioskodawca wykazał staż sumaryczny w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 8 dni, w tym 22 lata, 11 miesięcy i 15 dni okresów składkowych, 29 dni okresów nieskładkowych oraz 10 miesięcy i 24 dni okresów uzupełniających, to jest pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Do stażu pracy wnioskodawcy ZUS zaliczył następujące okresy składkowe przypadające przed dniem 1 lipca 1976 roku:

- od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku w Zakładzie (...) prowadzonym przez J. S.,

- od dnia 1 marca 1975 roku do dnia 30 czerwca 1976 roku w (...) Oddział B..

ZUS uwzględnił także okresy uzupełniające, to jest okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy, a mianowicie:

- od dnia 8 sierpnia 1972 roku do dnia 31 maja 1973 roku,

- od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 31 stycznia 1974 roku.

Natomiast do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych ZUS zaliczył następujące okresy:

- od dnia 1 lipca 1976 roku do dnia 30 listopada 1977 roku i od dnia 13 stycznia 1981 roku do dnia 30 września 1981 roku na stanowisku pracz w Przędzalni (...) w Ł.,

- od dnia 21 grudnia 1977 roku do dnia 31 grudnia 1980 roku na stanowisku strażak pożarnictwa (...) w K.,

- od dnia 23 stycznia 1993 roku do dnia 31 marca 1993 roku (w tym od dnia 22 lutego 1993 roku do dnia 28 lutego 1993 roku – zwolnienie lekarskie) w (...) w Ł.,

to jest łącznie 5 lat i 4 miesiące.

(dowód: decyzja odmowna z dnia 30 września 2016 roku, k. 33 akt emerytalnych, informacja z dnia 2 czerwca 2017 roku, k. 44-45 akt sprawy)

W latach 1966 – 1978 dziadek wnioskodawcy, B., a następnie jego ojciec, K. (od 1971 roku) byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 7,22 hektara, położonego w obrębie E. w gminie B.. Od ukończenia 14 roku życia Z. P. intensywnie pracował w tymże gospodarstwie. Wynikało to z tego, że był najstarszy z rodzeństwa. Jego ojciec pracował wówczas także poza rolnictwem, a matka pracowała w gospodarstwie. Produkowano zboże i ziemniaki oraz hodowano żywy inwentarz – konie, krowy, świnie, kury. Prace wykonywano za pomocą koni, pługów i bron. Wnioskodawca sadił ziemniaki, rozsiewał nawozy, przygotowywał siewkę i karmił zwierzęta, wywoził i rozrzucił ręcznie obornik, kosił trawę, suszył siano, pielął, orał, brał udział w żniwach i wykopach. Jesienią szykował pole pod zasiewy. Zimą pracował przy obrządki zwierząt. Rodzice wnioskodawcy nie najmowali pracowników. Zimą wnioskodawca pracował w gospodarstwie 4 godziny godzin, a od wiosny do jesieni od 5 do 10. Wnioskodawca wykonywał te prace przed pójściem do szkoły lub pracy oraz po powrocie do domu.

(dowód: zaświadczenie z dnia 5 listopada 2013 roku, k. 11 akt emerytalnych, zeznania świadek U. B., nagranie od minuty 19:05 do minuty 28:20, zeznania świadka S. P., nagranie od minuty 35:06 do minuty 44:37, protokół z rozprawy z dnia 3 kwietnia 2017 roku, k. 29v – 30, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 3:01 do minuty 14:28, protokół z rozprawy z dnia 24 sierpnia 2017 roku, k. 56v akt sprawy)

W okresie od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku wnioskodawca był uczniem nauki zawodu w Spółdzielni Pracy (...) z siedzibą w Ł.. Nauka zawodu trwała 6 godzin dziennie. Jednocześnie od (...) 1973 roku wnioskodawca uczył się w szkole podstawowej wieczorowej mieszczącej się w K.. Zajęcia odbywały się 3-4 razy w tygodniu, zaczynały się o godzinie 18. W legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy znajduje się wpis, że w okresie od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku był on uczniem nauki zawodu w ww. Spółdzielni, z tym, że rok w tej ostatniej dacie został porawiony.

(dowód: wpis w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy, k. 41 akt o kapitał początkowy, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 14:28 do minuty 20:57, protokół z rozprawy z dnia 24 sierpnia 2017 roku, k. 16v)

W okresie od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku wnioskodawca pracował jako uczeń w Zakładzie (...) prowadzonym przez J. S.. W legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy znajduje się wpis, że w okresie od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku był on uczniem nauki zawodu w ww. Zakładzie.

(dowód: wpis w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy, k. 41 akt o kapitał początkowy)

W okresie od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku wnioskodawca pracował w Zakładzie (...). Zakładał instalacje telefoniczne. Jednocześnie kończył Szkołę Podstawową w systemie wieczorowym. Wnioskodawca nie wie, czy w okresie tym Z. C. zgłosił go do ubezpieczeń społecznych. Z. C. wystawił wnioskodawcy w dniu 28 lutego 1975 roku świadectwo pracy, w którym zaświadczył o zatrudnieniu wnioskodawcy w charakterze elektromontera w okresie jak wyżej bez wskazania wymiaru czasu pracy.

ZUS nie potwierdził ubezpieczenia wnioskodawcy od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku z tytułu zatrudnienia Z. C.. Wydział (...) Oddziału (...) w Ł. poinformował, że konto pracownicze Z. C. było czynne tylko w grudniu 1966 roku.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 28 lutego 1975 roku, k. 7 akt o kapitał początkowy, informacja ZUS k. 71 akt o kapitał początkowy, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 25:22 do minuty 27:20, k. 57, protokół z rozprawy z dnia 24 sierpnia 2017 roku)

W dniu 21 maja 1975 roku wnioskodawca ukończył Szkołę Podstawową dla Pracujących w K..

(dowód: świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, k 32 w aktach osobowych wnioskodawcy z (...))

W okresach od dnia 5 października 1981 roku do dnia 31 lipca 1987 roku oraz od dnia 19 kwietnia 1993 roku do dnia 5 października 1993 roku wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) z siedzibą w Ł. (później (...) Zakłady (...), (...) S.A.).

(dowód: świadectwo pracy z dnia 31 lipca 1987 roku, k. 19, świadectwo pracy z dnia 8 października 1993 roku, k. 25 akt o kapitał początkowy)

W dniu 5 października 1981 roku Z. P. zostało powierzone stanowisko przepuszczacza podkładki drukarskiej w Oddziale (...). Pracodawca wskazał, że wnioskodawca będzie otrzymywał wynagrodzenie płatne w sposób i na warunkach przewidzianych dla przemysłu lekkiego. Wnioskodawca zajmował ww. stanowisko do dnia 31 lipca 1987 roku.

(dowód: karta obiegowa zmiany, k. 20, umowa o pracę, k. 8, angaż z dnia 8 listopada 1984 roku, k. 12, karta obiegowa zmiany z dnia 31 lipca 1987 roku, k. 18 akt osobowych wnioskodawcy I)

W okresie zatrudnienia w Zakładach (...) Z. P. wchodził w skład załogi pracującej na maszynie drukarskiej, składającej się z 4 osób – drukarza, przepuszczacza tkanin, przepuszczacza podkładki i osoby odbierającej towar. Wnioskodawca wykonywał obowiązki na stanowisku przepuszczacza tkanin lub przepuszczacza podkładki drukarskiej w zależności od potrzeb pracodawcy i ustaleń członków brygady. Do obowiązków wnioskodawcy należało wymienianie podkładki

chroniącej tkaninę od zabrudzeń oraz nakładanie tkaniny na cylinder. Zdarzało się, że do drukowania używano farb na bazie nafty. Wnioskodawca pracował tak stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w drukarni, gdzie narażony był na szkodliwe czynniki środowiska pracy, to jest hałas i zapylenie.

(dowód: zeznania świadka T. K., nagranie od minuty 44:37 do minuty 55:22, protokół z rozprawy z dnia 3 kwietnia 2017 roku, k. 30 – 30v akt sprawy, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 25:22 do minuty 27:20, protokół z rozprawy z dnia 24 sierpnia 2017 roku, k. 57 akt sprawy)

Z dniem 19 kwietnia 1993 roku wnioskodawca ponownie nawiązał stosunek pracy z (...). Pracodawca powtórnie powierzył mu obowiązki przepuszczacza podkładki. Umowa o pracę obowiązywała do dnia 5 października 1993 roku.

Do obowiązków wnioskodawcy należało wykonywanie następujących czynności:

- pomoc przy robieniu i uzbrajaniu maszyny drukarskiej,
- szycie koryt i szczotek oraz ich mycie po zakończeniu wzoru,
- podstawianie do druku partii tkaniny i podkładki oraz ich zszywanie, jak również odstawianie,
- dostarczanie wózków pracownikom odbierającym tkaninę na suszarce,
- dostarczanie farb drukarskich z kuchni farb,
- utrzymywanie stanowiska pracy w czystości i konserwacja maszyny.

(dowód: umowa o pracę z dnia 19 kwietnia 1993 roku, k. 23, przedłużenie umowy o pracę, k. 26, zakres obowiązków, k. 37, karta obiegu zmiany z dnia 6 października 1993 roku, k. 45 akt osobowych wnioskodawcy I)

W dniu 19 sierpnia 2003 roku (...) S.A. wystawiła świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym zaświadczyła, że wnioskodawca w okresach od dnia 5 października 1981 roku do dnia 31 lipca 1987 roku oraz od dnia 19 kwietnia 1993 roku do dnia 5 października 1993 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w przemyśle lekkim – prace przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych na stanowisku przepuszczacz podkładki wymienionym w Wykazie A, Dział VII, poz. 4, pkt 17 załącznika nr 4 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 19 sierpnia 2003 roku, k. 28 akt emerytalnych)

W okresie od dnia 1 sierpnia 1987 roku do dnia 8 stycznia 1993 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) (...) w S..

(dowód: świadectwo pracy z dnia 8 stycznia 1993 roku, k. 21 akt o kapitał początkowy)

W dniu 7 grudnia 2016 roku następcą prawnym (...) (...) w (...) Sp. z o.o. wystawiła Z. P. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach. W tym dokumencie wskazano, że wnioskodawca w okresie od dnia 1 sierpnia 1987 roku do dnia 8 stycznia 1993 roku na stanowisku operatora urządzeń czyszcząco – myjących stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na oczyszczaniu albo naprawianiu aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych, wymienione w Wykazie A, Dział IV, pozycja 39 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku oraz w Wykazie A, Dział IV, pozycja 39 pkt 5 zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 7 grudnia 2016 roku, k. 18, zaświadczenie z dnia 7 grudnia 2016 roku, k. 19 akt sprawy)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił, co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem możliwe bez wnikliwej analizy ww. rozporządzenia.

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Z treści § 4 tegoż rozporządzenia wynika natomiast, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W świetle wskazanych wyżej unormowań jedną z koniecznych przesłanek do nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury jest wykazanie przez niego okresu składkowego i nieskładkowego w ilości 25 lat. Ponadto powinien on wykazać co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Spełnienie powyższych przesłanek było przedmiotem sporu pomiędzy stronami. ZUS zaliczył bowiem do stażu pracy wnioskodawcy łącznie 23 lata, 11 miesięcy i 8 dni, w tym 5 lat i 4 miesiące stażu pracy w warunkach szczególnych. Natomiast wnioskodawca podnosił, że legitymuje się 25-letnim okresem składkowym, nieskładkowym i uzupełniającym, jak i wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych.

W pierwszej kolejności należało zatem ustalić, czy wnioskodawca osiągnął 25-letni staż pracy.

Wskazać trzeba, że pełnomocnik wnioskodawcy wnosił o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy okresów:

- od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku, od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku i od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców,

- od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku z tytułu pracy wykonywanej w Zakładzie (...) prowadzonym przez Z. C..

Natomiast na rozprawie w dniu 10 maja 2017 roku pełnomocnik odwołującego wniósł o zaliczenie do stażu pracy wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 7 sierpnia 1972 roku jedynie do dnia 31 stycznia 1974 roku, ale tylko w sytuacji, jeżeli organ rentowy zaliczył jako składkowe okresy od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku i od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku. Ponadto pełnomocnik wskazał, że w razie uwzględnienia przez ZUS jako składkowego okresu od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku, nie wnosi o jego zaliczenie.

Przede wszystkim stwierdzić należy, że ZUS zaliczył do okresów uzupełniających, to jest okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy, okresy: od dnia 8 sierpnia 1972 roku do dnia 31 maja 1973 roku oraz od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 31 stycznia 1974 roku. Zaliczył także do okresów składkowych okres zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 maja 1974 roku w Zakładzie (...) prowadzonym przez J. S.. Okres ten, jako składkowy, nie może więc zostać zaliczony do okresów uzupełniających.

Mając na uwadze powyższe, spornymi pozostawały okresy od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku i od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku. Pełnomocnik wnioskodawcy nie wnosił przy tym, aby ten pierwszy okres zaliczyć do składkowego z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni (...), ale do uzupełniającego. Co do drugiego okresu wskazywał natomiast, że w okresie tym wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, ale jednocześnie wnosił, by okres ten zaliczyć do stażu ubezpieczeniowego z tytułu pracy wykonywanej w Zakładzie (...) prowadzonym przez Z. C..

Stosownie do treści art. 6 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową (pkt 1a);

- zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 roku (pkt 3).

Zgodnie zaś z regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U nr 45, poz. 226

ze zm.) wzbronionym było zatrudnianie osób, które nie osiągnęły 14 lat życia (art. 2), a zakład pracy mogą zatrudniać młodocianych tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy (art. 3 pkt 1 -3).

Wnioskodawca legitymuje się świadectwem, w którym Z. C. zaświadczył o zatrudnieniu wnioskodawcy w charakterze elektromontera w okresie od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku. Nie wskazywał, że wnioskodawca pracował jako uczeń. Jednocześnie w świadectwie tym nie określono wymiaru czasu pracy wnioskodawcy. Wnioskodawca zeznał natomiast, że był zatrudniony w charakterze ucznia, pracował po 6 godzin i otrzymywał niewielkie wynagrodzenie. Mając na uwadze powyższe rozbieżności, a także to, że zatrudnienia u ww. pracodawcy nie potwierdzili świadkowie (nie wiedzieli dokładnie u kogo, w jakich zakładach i przede wszystkim okresach pracował wnioskodawca), Sąd nie ma podstaw, by w oparciu o materiał dowodowy sprawy stwierdzić, że wnioskodawca w tym spornym okresie był zatrudniony na warunkach powodujących powstanie obowiązku ubezpieczeń społecznych (niezależnie od tego, czy pracodawca tego obowiązku dopełnił).

Jednakże Sąd doszedł do przekonania, że oba sporne okresy, to jest od dnia 1 czerwca 1973 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku oraz od dnia 1 czerwca 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku należało zaliczyć do okresów uzupełniających.

Przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku (tj. przed dniem objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin) okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W przepisie tym nie wyznaczono rozmiaru świadczonej pracy, jak również nie wprowadzono w nim wymogu, aby praca ta stanowiła jedyne lub główne źródło utrzymania zainteresowanego, jednakże wątpliwości te zostały usunięte licznymi orzeczeniami Sądu Najwyższego zapadłymi w obecnym, jak i w poprzednim stanie prawnym, a zachowującymi aktualność również obecnie, w których jako przesłankę zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przed objęciem ubezpieczeniem społecznym, przyjmowano wymiar pracy przekraczający 4 godziny dziennie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 473; z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98, OSNAPiUS 1999 nr 24, poz. 799; czy wyrok z dnia 10 maja 2000, II UKN 535/99). Tym samym należy wskazać, że doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego.

Odnosząc powyższe do sprawy niniejszej należało ocenić, czy wnioskodawca w okresach spornych świadczył jednocześnie pracę w gospodarstwie rolnym swych rodziców w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Trzeba przy tym wskazać, że każdy przypadek wskazywania na pracę w gospodarstwie rolnym powinien być oceniany indywidualnie, tzn. z uwzględnieniem wszelkich towarzyszących okoliczności, m.in. charakteru gospodarstwa, jego rozmiaru, ilości domowników oraz innych okoliczności istniejących po stronie danej osoby (np. uczęszczanie do szkoły, czy przyuczanie do zawodu).

Należy stwierdzić, że materiał dowodowy zebrany w niniejszej sprawie pozwala przyjąć, iż praca w gospodarstwie rolnym rodziców świadczona przez wnioskodawcę była stałą pracą o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej i wykonywana była w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Świadczą o tym spójne, konsekwentne i przekonujące zeznania świadków U. B. i S. P.. Konieczność wykonywania przez skarżącego obowiązków w gospodarstwie rolnym była podyktowana trudną sytuacją rodzinną i faktem, że ojciec ubezpieczonego był właścicielem ziemi rolnej o powierzchni ponad 7 hektarów, a gospodarstwo nie było zmechanizowane. Nie wyklucza takiego rozmiaru pracy przyuczanie wnioskodawcy do nauki zawodu w Spółdzielni (...) oraz praca u Z. C. (w nieustalonym wymiarze), a także nauka wnioskodawcy w szkole wieczorowej, nie w każdy dzień w tygodniu. Wnioskodawca wykonywał bowiem część prac wcześniej rano, a część przed wyjazdem do szkoły lub po powrocie.

Zgromadzony materiał dowodowy świadczy także, że wnioskodawca osiągnął 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych. Niesłusznie bowiem organ rentowy zakwestionował wystawione przez pracodawców ubezpieczonego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Okresów pracy wnioskodawcy w (...) S.A. od dnia 5 października 1981 roku do dnia 31 lipca 1987 i od dnia 19 kwietnia 1993 roku do dnia 5 października 1993 roku organ rentowy nie zaliczył, uznając że stanowiska zajmowane przez wnioskodawcę, to jest przepuszczacz podkładki oraz przepuszczacz tkanin nie znajdują potwierdzenia w zarządzeniu (...) z dnia 7 lipca 1987 roku. Trzeba jednak z całą mocą podkreślić, że to nie nazwa stanowiska, a obowiązki faktycznie wykonywane przez ubezpieczonego decydują, czy dany okres może być zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd ustalił, że w ramach swych obowiązków pracowniczych wnioskodawca wymieniał podkładkę chroniącą tkaninę od zabrudzeń, nakładał tkaniny w dolnej części maszyny do drukowania tkaniny, konserwował, rozbierał, łączył i czyścił maszynę, dostarczał tkaninę i farby drukarskie. Pracował w ten sposób w pełnym wymiarze czasu pracy, w szkodliwym środowisku pracy, gdzie panowały hałas i zapylenie. Wykonywanie tychże obowiązków przez wnioskodawcę Sąd ustalił na podstawie zeznań świadka T. K. i zeznań samego wnioskodawcy oraz dokumentacji zalegającej w aktach osobowych wnioskodawcy. Zakres przypisanych wnioskodawcy czynności nakazuje uznać, że będąc zatrudnionym w (...) S.A. wykonywał on prace wskazane w Wykazie A, Dziale VII, poz. 4, to jest prace przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych. Natomiast załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku stanowi tylko wskazówkę, że takie, a nie inne czynności wykonywane przez pracownika świadczone były w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 roku, sygn. akt I UK 192/07). Brak w tymże zarządzeniu stanowisk przepuszczacza podkładki lub tkanin nie może powodować niekorzystnych skutków orzeczniczych dla wnioskodawcy. Nazwy tych stanowisk były bowiem jedynie określeniem potocznym posady pracownika brygady drukarskiej.

ZUS nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych także okresu wykonywania pracy na stanowisku operatora urządzeń czyszcząco - myjących od dnia 1 sierpnia 1987 roku do dnia 8 stycznia 1993 roku w (...) Zakład (...) w S., ponieważ świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach zawierało nieprawidłowości formalne. W toku postępowania skarżący złożył kolejny dokument, w którym pracodawca zaświadczył, że wykonywał on w tymże okresie obowiązki przy oczyszczaniu albo naprawianiu aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych, wymienione w Wykazie A, Dział IV, pozycja 39 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku oraz w Wykazie A, Dział IV, pozycja 39 pkt 5 zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku. W piśmie procesowym z dnia 25 lipca 2017 roku organ rentowy wskazał, że uznałby świadectwo pracy w warunkach szczególnych, gdyby zostało przedłożone w oryginale w Oddziale ZUS. Stanowisko o jest niezrozumiałe, bowiem oryginał tego dokumentu został złożony przez pełnomocnika wnioskodawcy do akt sprawy sądowej. Organ rentowy tego świadectwa w żaden sposób nie zakwestionował. Należy dodać, że prawidłowość powyższego dokumentu potwierdzona została zeznaniami wnioskodawcy oraz dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych wnioskodawcy. Skarżący obowiązki określone w tym świadectwie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca wykazał zatem, że zarówno ze względu na rodzaj świadczonej pracy jak i warunki, w których praca była wykonywana, wykonywał prace w szczególnych warunkach przez łączny czas przekraczający 15 lat. Wykazał także staż ubezpieczeniowy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy Z. P. emeryturę od dnia (...) 2016 roku, to jest od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on wniosek o przyznanie prawa do emerytury (punkt 1 sentencji wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).